

⁸ Tarján György fiatal pesti színész a háború előtt emigrált, a Free Hungarianshez tartozott, karriert csinált a BBC-nél, ahol később sokáig a magyar adás vezetője volt; ezért olykor inkább az angol politikának, mint a magyar emigráns szempontoknak igyekezett megfelelni. Havas arra céloz, hogy ezúttal nem ezt tette.

⁹ Rádió-beszélgetés, csevegés, előadás (angol).

¹⁰ Évődő megjegyzés: Havas, aki a harmincas években kommunista volt, majd elhagyta a pártot, ezért is csatlakozott Károlyi mozgalomhoz Londonban, és nem a „Klubhoz”, a háború során mindinkább balra tolódott, már-már rajongott a KP-ért és főleg a Szovjetunióért, anélkül hogy köze lett volna hozzájuk. Ezért sokat vitázott Károlyinéval, akit szeretett volna meggyőzni a szovjet politika helyességéről, Károlyiné viszont szándékosan „cukolta” őt, például azzal, hogy ajánlotta neki, olvassa Koestlert (akit mindketten jól ismertek).

¹¹ Győzelem - cionista szervezet.

¹² Havas Endre felesége és kislánya.

62. POBUDA TIVADAR KÁROLYI MIHÁLYNÉHOZ

(London, 1945. május 11.)

Kedves Elnökné!

Szerdán meglátogattam Kellermannékat,¹ hogy a náluk lévő jó rádiókészüléken meghallgassam az Elnök Úr BBC interview-ját Magyarország részére.

Nagyon drukoltunk, hogy hogyan fog a leadás a hangszóróból kijönni. A legkomyabban kijelentem, hogy életem egyik legszebb és legkellemesebb meglepetése volt az Elnök hangja a rádión keresztül. Oly tisztán és jól hangzott, hogy ujjongtunk örömmünkben, és amint észrevettem, a Kellermann-né szemében könny csillogott. A beszéd szövege is nagyon jól volt megválasztva, és én meg vagyok győződve, hogy igen jó hatással volt odahaza. Jobban hangzott az Elnök úr hangja a rádión, mint az előtte konferáló speakereké.

Remélem, hogy kedves Elnökné pihenése és gondos kezeltetése lehetővé fogja tenni, hogy mielőbb jó egészségben viszontláthassuk.

Én a hazautazási lehetőségek előkészítésére az előmunkálatokat megkezdtem. Szerkesztettem egy körlevelet és kérdőívet, melyeket a három csoportnak kellene elküldeni tagjainak és barátainak, hogy a hazautazni kívánók kataszterét összeállíthassuk. A tervezetet megmutattam az Elnök úrnak és Szűsnek, az LMK² titkárának, és mindketten jónak találták. A hazautazási ügygel kapcsolatosan kellene megindítani az otthoniak javára szóló nagy gyűjtési kampányt, mely bizottság élére véleményem szerint célszerű volna Hatvanyt megnevezni. Ehbe a bizottságba az angliai magyarság minden rétegét be kellene vonni. Első megindulásul javasolnám egy nagyszabású győzelmi ünnepély megrendezését, és bizonyára az itt élő kiváló magyar művészek és műkedvelők készségeggel közreműködnének. Az ünnepélynek tisztán magyar jelleget kell adni, mert az itteni magyarságnak is megvan minden joga, hogy az ezeréves rossz halotti torát és az új magyarság megszületésének idejét kellő módon ünnepelje. E tervemet tegnap este úgy Hatvanyné, mint Szűs is lelkesen fogadták. Az egyes magyar csoportok a saját hatáskörükben folytatólagosan rendeznének előadásokat, ünnepélyeket stb. e célra, és megfelelő agilitással összegyűjthetünk egy összeget, mellyel sok gondot tudunk enyhíteni. Kapcsolatosan kellene a ruhagyűjtési akciót megindítani.

Szűsnek az a véleménye, hogy mindezeket az ügyeket a feloszlott londoni Magyar Tanács helyébe ültetendő adminisztratív szervvel kapcsolatosan kellene megoldani, és ezt a formát az Elnök úrral óhajtom megbeszélni a jövő hét elején.

Kezeit csókolja

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

¹ Kellermann Zoltán emigráns magyar mérnök Havas előtt Károlyi mozgalmának titkára volt, ezt az állását részben azért adta fel, mert angol katoná lett, és neki is nehéz természete lévén, nem mindig tudott Károlyiékkel kijönni. A háború után is Londonban élt mint jómódú műszaki vállalkozó.

² Londoni Magyar Klub.

63. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA WINSTON CHURCHILLHEZ

(London, 1945. május 12.)

I should like as one who has enjoyed the hospitality of this country for six years to express my deeply felt congratulations to the British people and to you their inspired leader at this hour of magnificent victory. I witnessed and I will always remember the heroism of the people of London. The victory of the British people and of their allies is a victory of progressively minded Hungary as well.¹

Count Michael Károlyi,
member of Provisional Hungarian National Assembly

PRO FO 371/48 492 (eredeti távirat)

*

Mint aki hat évig élveztem ennek az országnak a vendégszeretetét, szeretném kifejezni mélyen átértett gratulációmát Britannia népének és Önnek, elhivatott vezérének, a nagyszerű győzelem óráján. Mindig emlékezni fogok London népének hősiességére, melynek szemtanúja voltam. Britannia népének és szövetségeseinek győzelme egyben a progresszív Magyarország győzelme is.¹

Gróf Károlyi Mihály,
a magyar Ideiglenes Nemzetgyűlés képviselője

¹ A közölt távirat eredetije a Foreign Office levéltárában; vele egy jelzet alatt található a D. Howard által aláírt köszönőlevél fogalmazványa. Károlyi táviratának fogalmazványa hagyatékában található (PIL 704. f. 343. ó. e.). Ugyanott található Guszev szovjet követ útján Sztálinhoz, az USA-követség útján Trumanhoz és Massigli francia követ útján De Gaulle-hoz intézett egyidejű üdvözlő táviratainak fogalmazványai. „A Vörös Hadsereg által felszabadított magyar nép sohasem fogja elfelejteni, mivel tartozik a Szovjetunióban...” - írta többek között Sztálinnak. Tudomásunk szerint ez az egyetlen írás vagy üzenet, amit Károlyi Sztálinnak címzett, akiről - minden szovjetbarátság ellenére - a harmincas évek közepétől haláláig igen rossz véleménye volt.

64. KATZ BÉLA KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(London, 1945. május 12.)

Nagyrabecsült Elnök Úr!

Minthogy több ízben nem tudtam elérni telefonon, ezúton köszönöm hálásan a temetési költségek fedezésére küldött £ 25 csekk kézhezvételét.

Remélem, hogy valamikor módomban lesz hálámat Önnel és a mozgalommal szemben tetteikkel bizonyítani.¹

Jóleső részvétét szívből köszönöm a kisleányommal együtt. Meleg üdvözléssel és mielőbbi javulást kívánva az Elnöknőnek maradok

tisztelő igaz híve

PIL 704. f. 342. ó. e. (eredeti)

¹ Az egykori nagyváradi szociáldemokrata párttitkár, majd forradalmi főispán, a szociáldemokrata, később a kommunista párt ismert funkcionáriusa londoni emigrációjában már nem állhatott kapcsolatban a KMP-vel. Károlyi mozgalmának megszervezésében vett részt, de a háború végén, talán mert ő is, felesége is súlyos beteg volt, nem volt már nagyon aktív.